

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalhoz írtve:	
Egész évre...	16 kor.
Negyedévre...	4 "
Helyben hához borávs:	
Egész évre...	20 kor.
Negyedévre...	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre...	24 kor.
Negyedévre...	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelent minden nap a hét 6. óráig utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszisztensőség kérésreket viszonosításra vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, október 11.

Munka előtt.

Uj korszakot, tehát nagyon sokat remélünk az új országgyűléstől. Tenger a munka, ember legyen az a kormányos, a ki ezen a tengeren elkormányozza a parlament hajóját.

Két évet jótörőn munkanélkül töltött el az országgyűlés. Nemzeti vívmányokért küzdöttünk s arról kellett meggyőződnünk, hogy henyek vagyunk. Olyan lobogót akartunk kezünkbe venni, a melyet megvédeni nem voltunk elég erősek.

Már pedig a zászlóra csak erős hadsereg hozhat dicsőséget.

Az újonnan összeült országgyűlésnek éppen az lesz a feladata, hogy karunkat izmossá tegye, mellünket felváltozze, szívünket megacélozza.

Elsők a közgazdasági megerősödére vonatkozó javaslatok, kivált az önálló vámterület előkészítése. Abból az adóból, a mit Ausztria iparának évente fizetünk, el lehetne tartani mindazokat a véreintet, a kik kivándorló hajóra szállanak. Nemcsak vagyoni, hanem számbeli erősödést is jelent az önálló vámterület. Nagyon érthető az osztrák idegeskedés, mely az önálló vámterület nevének említésére is fölfakad odaát, — annál inkább kell résen állanunk.

Erős, vagyonos nép függetlenebb, mint az, amelynek törvényeiben a legszébb szavak foglaltatnak csak azért, hogy a valóság valamennyit sorra cáfolja.

Intézményeinkben is sok a javítani való. Az elmúlt küzdelem sok gyöngye pontra mutatott rá, sok olyan rést ütött alkotmányunk büszke bástyáin, ahol építenünk, szorgos kézzel dolgoznunk kell. Az alkotmány-biztosítékoknak feladata lesz, hogy a vagyonos népet erős falakkal vegye körül.

Azonban ezt a vagyonos és megvédett népet elégedetté is kell tenni. A szociálpolitikai törvényhozásnak lépést kell tartania a közjoggal és a közgazdasággal. Egybe kell forrasztanunk a hazának minden polgárát a megelégedésben.

Ezt várjuk az országgyűlés új ülészekától. Kevés beszédet, sok munkát — és mindenképp föltétlenül hazafiasságot, körültekintést, lelkiismeretességet.

A lelkiismeret szava meg is szólalt Szemere hatalmas beszédében.

Olyasmint mondott, amit úgy magában, csöndben sok más is elmondott, de a nyilvánosság elé vinni senki sem mert. Szemere megtette.

Érdekes a hatás az egyes lapokban. A komoly lapok egy része határozottan elítéli Szemere-t, amint mi is megjegyeztük, hogy túllőtt a célon. Nem lett volna szabad az éremnek csak egyik oldalát

bemutatnia, hanem a tisztességtelen sajtó élösdii mellett ki kellett volna emelni a sajtó érdemes munkásainak hazafias működését is. Ezért méltán érheti Szemere-t az egyoldalúság vádja.

Azok a lapok ellenben, amelyek valósággal ostorral vert végig Szemere, magyarán szólva: lapitanak. Hallgatással mellőzik az ügyet (pedig róluk van szó!) még meg is dicsérik Szemere-t (mintha nem is róluk volna szó!). Ez a hallgatólagos beismerés adja meg a legilletékesebb megerősítést Szemere vádjainak.

Valamelyik lap felhossa, hogy hát a közélet más terein felmerült korrupcióval mi lesz? Ugyanaz, ami a sajtókukacokkal: az új korszak tisztító szelleme előkeresi őket sötét odvaikból s a nyilvánosság előtt fogja őket összetiporni, úgy, mint a hogy a sajtó álnév alatt működő utonállókkal tett.

Beck vezérkari főnök marad. Az utóbbi napokban sokat irtak arról, hogy Beck vezérkari főnök lemond méltóságáról. Már az utódját is kijelölték Pittreich mostani hadügyminiszter személyében.

A Grazer Tagepost, amelynek tudvalevőleg szoros összeköttetései vannak a hadsereg köreivel, legutóbbi számában azt írja, hogy Pittreichről, mint Beck utódjáról, valóban volt szó. A nehézség azonban ott van, hogy a hadügyminiszteri székbe nem találnak alkalmas

„TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

Régi ujságcikkek.

Alapjában véve, a legigénytelenebb kis reporter is az örökkévalóság számára dolgozik. Az egyszerű ujsághír, amelyet az olvasó holnapra elfelejt, később, évtizedek, évszázadok múlva esetleg újra érdekes és értékes lesz, mint kortörténelmi adat. A muzeumokban őrzött ujságpéldányok kifogyhatatlan kincses bányája a történetírónak; mindazoknak, akik az eszmék és erkölcsök átalakulásait, fejlődéseit kutatják.

Párizsban a 18 ik század második felében „Válogatott ujságcikkek” címmel megjelent egy 108 kötetből álló munka. E munka szerkesztője, helyesebben ollózája 10.000 különféle ujságot lapozott át, mindegyikből kiválasztván azt, ami megőrzésre méltó. A szépirodalmi műveken kívül a történelem, tudományok és művészetek, utazások stb. stb. keretébe vágó különös és kevésbé ismert adatokkal szolgál. E 108 kötetes munkának a tartalomjegyzéke 1765-ben meg-

jelent és ez a tartalomjegyzék olyan részletesen hozza az egyes cikkek címeit, hogy a címből magából körülmenyesen meg tudja az ember, miről van szó.

Hihetetlenül kedves és mulatságos olvasmány ez, amely élénken megvilágítja az 1605-től 1760-ig megjelent ujságok irodalmát. A világ akkor is hírekre szomjazott és az ujságok akkor is keresték a meglepőt, a szenzációsat. Az alábbiakban szemelgettünk ezekből a szenzációkból. Persze, csak a címük van meg, de mint főntebb már jeleztük, a cím elmond mindent.

A matematika keretébe vágó cikkek közül például nagyon érdekes a következő kettő:

Kivonat Bernoulli leveléből, amelyben arról értekezik, hogyan kell a vakokat a számolásra megtanítani?

Kiszámítása a következő problémának: hogy a föltámadás napján el fogunk e valamennyien férti a földtekén, ha minden egyes emberre egy négyszögláb földet számítunk?

A fizikára vonatkoznak a következő cikkek:

Arról való értekezés, hogy a jég mindig a víz fenekén képződik, sohasem a felszínén.

Papin értekezése arról, hogyan lehet a víz alatt tüzet gyújtani?

Fizikai megfigyelések a pillangók szárnyát és a ragadozó madarak szemét illetőleg.

A Párizsban 1677. március 17-én látott meterológiai csodák: egy fehér kereszt a Hold körül; egy korona a nap körül; és három hamis Nap, a mely ugyane hó 20-án egyszerre jelent meg az égen.

A tűz eloltásának egy új módjáról, amelylyel Londonban kísérleteztek.

A mechanikát tárgyalják a következők: Reiselius mester gép-emberének szerkezete.

Súly nélkül való mérlegek.

Ujonan kitalált gép, amelylyel a levegőben röplüni lehet.

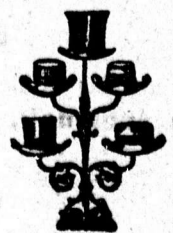
Csodálatos találmány, amelynek segítségével egyszerre hét levelet lehet írni, vagy hét rajzot lehet rajzolni.

A Legérdekesebb cikkeket azonban az orvosi tudomány és a természettudományok szolgáltatják. Például:

PFAFF KÁLMÁN

ajánl megbízható minőségű kalap különlegességeket izléses új formákban

Szigoruan szabott árak mellett.

embert. Különösen nem olyat, aki a magyarok izlését is megnyerné.

Eppen azért valószínűleg Potiorek tábornagy fog Beck után következni — ha ugyan fog. Mert Beck ugyan benyújtotta a lemondását, de az uralkodó arra kérte, hogy maradjon.

A közel jövő politikai eseményei.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A holnapi ülés után ismét egy heti szünete lesz a képviselőháznak, mely idő alatt a Ház bizottságai fogják letárgyalni a képviselőház plenáris tárgyalásaira a benyújtott törvényjavaslatokat. Kossuth Ferenc öt javaslatot fog holnap a Ház elé terjeszteni.

A jövő hét jelentős lesz a magyar politikában. Az 1907. évi költségvetés bizottsági tárgyalásain ugyanis minden miniszter az adandó felvilágosítások kapcsán nyilatkozni fog követendő programjáról. A függetlenségi párt külön felkérte Jekelfalussy honvédelmi minisztert, hogy nyilatkozzék a honvédtüzérségről.

A jövő hét első napjain még lesz egy formális ülése a képviselőháznak. 19. én lesz az első érdemleges ülés, amikor is a Ház az 1907. évi állami költségvetés tárgyalásába fog. A kormány terveibe beavatott forrásból arról értesülünk, hogy a kormány néhány hét múlva berekeszti a képviselőház első ülészetét. Az ezt követő új ülészeteken újra választják az alelnököket és delegátusokat. A Háznak a következő ülészetében már három alelnöke lesz, akik fizetést nem fognak huzni, hanem csak napidíjat kapnak. Az első alelnök Barabás Béla lesz, akit valószínűleg a delegációk elnökévé is meg fognak választani.

Tóth János államtitkár nem marad meg a függetlenségi párt ügyvezető igazgatójának; helyette Barabás Béla fogja a pártügyek intézését vezetni.

A Nemzeti Kör megalakulása.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A Lloyd-klubban

ma este volt a Nemzeti Kör megalakulása. Elnöke Hieronimi Károly volt kereskedelmi miniszter lett.

Goluchowszky és Beck. Goluchowszky külügyminiszter, mint Bécsből értesülünk, még a delegációk összeülése előtt lemond állásáról. Lemondásának az az oka, hogy Wekerle miniszterelnök nem tudja megakadályozni, hogy a magyar radikális irányú képviselők bizalmatlansági indítványt ne adjanak be ellene. Goluchowszky tehát, aki jól ismeri a magyar politikai viszonyokat, elszánta magát arra, hogy még a delegáció előtt megváljék állásától.

Bécsből annak is hírt vesszük, hogy Beck Frigyes báró vezérkari főnök helyettesítésével ideiglenesen Potiorek altábornagyot bízták meg. A vezérkari főnök utóda Pittreich-közös hadügyminiszter lesz, akinek utódjává olyan egyént keresnek, aki a magyar kormány és magyar politikusok többségének bizalmát bírja. A mostani delegációban azonban még Pittreich fog szerepelni.

Minisztertanács. A kormány ma délután 4 órakor minisztertanácsot tartott a miniszterelnöki palotában, melyen a kormány összes tagjai résztvettek. A miniszteri tanácskozáson minisztertanácsainak a legutóbbi bécsi utjáról, a király előtt történt, kihallgatásról és báró Beck osztrák miniszterelnökkel lefolyt tanácskozásáról számolt be a miniszterelnök. A Rákóczi-törvény szövegét is ma állapították meg.

Polónyi és Wlassics tanácskozása.

Polónyi Géza igazságügyminiszter tegnap délután felkereste hivatalában Wlassics Gyulát, a közigazgatási bizottság elnökét és vele hosszasan tanácskozott a képviselőválasztásra vonatkozó bíráskodásról szóló törvénytervezetnek a közigazgatási bíráskodással összefüggő intézkedései felől. Polónyi és Wlassics, mint értesülünk, minden kérdésben teljes megállapodásra jutottak.

Egy leányról, akinek a teste különböző részein szarvai vannak.

Egy 150 éves ember levele.

A kigyóról, amelyet egy ember szívében találtak.

Egy gyermekről, aki sisakkal a fején született.

A kraken vagy karexen nevű állatról, amely a legnagyobb a tengerekben élők között.

Értekezés a zabszemekről, amelyek egy ember gyomrában kikeltek.

Egy fiatal emberről, akinek az oldalából egy zöld ág hajtott ki stb. stb.

Nagyon természetes, hogy ezek az értekezések, amelyek akkor komolyan íródtak, ma már fantasztikusnak mulatságosak. Azonban akárhány olyan dolog is van közöttük, ami akkor hihetetlennek látszott, ma pedig természetes. Mindenképpen pedig érdekes ez a könyvecske, amelynek lapjairól régi századok »napirendjei« támadnak föl. Kézpénznek vették-e az olvasók akkor ezeket a híreket, vagy már a 17. századból ered-e az a közkezdelt mondás, hogy az újságok hazudnak — ki tudná azt ma már eldönteni!

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután tartotta rendkívül népes közgyűlését. Városszerte általános érdeklődés nyilvánult a tegnapi közgyűlés iránt. Ennek tulajdonítható, hogy a közgyűlési terem széksorai igen gyorsan megteltek oly mértékben, a minőt rég nem volt alkalmunk tapasztalni. A karzat is zsúfolásig megtelt érdeklődőkkel.

A gyűlés vonzó s érdeklődést keltő legfontosabb tárgya a villamos mű ügye volt. A sajtó napok óta foglalkozik a villamos mű ügyével s kétségkívül nagy része van abban, hogy a villamos mű ügye körül fölmerült események tegnap valósággal fölkorlácsolták a szenvedélyeket.

A pártszenvedélyeknek valósággal nem sok köze volt az egész dologhoz. Ha mégis vita és vihar volt, az csak annak tudható be, hogy az információk nem voltak mindenütt kielégítőek.

A tiszta tárgyilagosság szemüvegén te. kintve a tényeket, hibát mindenestre találunk. Az ad hoc bizottság, melynek jelentése kapcsán nőtte ki magát e kérdés tengeri kigyóvá, a legjobb indulattal és vádaskodástól menten tárta föl azokat a hiányokat és mulasztásokat, amelyek vizsgálata közben tapasztalt. A felügyelőbizottság lemondásának egyedüli oka az, hogy az ad hoc bizottság munkájában szándékos rossz indulatot látott.

A főszámvevő jelentése, a felügyelőbizottság álláspontja és az ad hoc bizottság előterjesztése együttesen mutatják be a tényállást kellő világításban. Hogy rendetlenségek kisebb-nagyobb mértékben fordultak elő a villamos mű könyvelésénél, az tagadhatatlan.

Mindazt azonban, amit az ad hoc bizottság hiba és mulasztás gyanánt tüntet fel és a melyeknek egy részét a felügyelőbizottság is ilyenekül ismer el, a szervezetben keresendő. Nincs tehát ok a szenvedélyes izgalmakra, amelynek hisszük a gyűlés végén utolsó hullámai is elsimultak.

Valóban az egész ügyet a villamos mű és a város közönsége érdekének szempontjából helyesebben megoldani nem lehet, mint azon az uton, a melyet Döry indítványul előterjesztett.

A felügyelő bizottság kéressék föl lemondásának visszavonására, s az ad hoc bizottsággal karöltve folytassák a megkezdett vizsgálatot, tegyenek jelentést a tapasztalt hiányokról és találjanak rá módot, miként lehetne a bajokat a maga egészében orvosolni, vagy mimimális értékre redukálni.

Ez a közös és együttes törekvés vég-eredményében lecsillapította a fölzúgult szenvedélyeket és mindenestre meglesz a villamos műre és a város közönségének érdekére — a maga haszna.

A gyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő:

Glacc Antal főispán mint elnök pontban 3 órakor megnyitotta az ülést.

A megnyitása után első sorban a polgármester havi jelentését terjesztették elő. A jelen-

Értekezés egynémely kövekről, amelyeket a férgék megették.

Egy angol ujság jelentése a tűzben élő szalamanderekről.

Leírása egy különös kőnek, amelyet egy ló gyomrában találtak.

Kísérletezések egy velencei kővel, amely a kigyómarást meggyógyítja.

A tengeri emberről, aki Martinique partjain megjelent.

Értekezés arról, hogy a bal szem jobban lát, mint a jobb.

A Tudományos Akadémia jelentése azokról a tárgyakról, amelyeket egyes tojásokban találtak.

Értekezés egy gyermekről, akit az anyja 26 évig hordott a méhében.

Leírása a Kairóban alkalmazott módszernek, a melynek segítségével a tojásokat tyúkrok nélkül költik ki.

Értekezés arról, hogy a gyermeket lehet-e dajka nélkül fölnevelni.

Értekezés egy holttestről, amely 43 évig pihent a földben és ez idő alatt csaknem teljesen hajjá változott.

Mindenkinek a saját érdeke a vétel!

Fekete Sas épületében levő fiók üzletem lebontása miatt rövid időn belül megszűnik. Az összes raktáron levő divat, kelmék, selymek, fehérneműk, vásznak, szőnyegek, függönyök, paplanok, valamint az összes női és férfi divatcikkek rendkívüli olcsó árak mellett adatnak el.

Czillér Imre fiók áruháza, Nagyváradon. Fekete Sas épületében.

tés, a már közölt statisztikai adatokon kívül megemlékezik *Urbanosky* Lajos I. oszt. irodatiszt elhunytáról s az így megüresedett állás betöltésére a pályázat kiírását kéri.

A közgyűlés határozatilag mondta ki, hogy *Urbanovszky* érdemeit jegyzőkönyvileg megörökíti. A pályázat meghirdetése ellen *Beczky* törvényhatósági tag szólalt fel és indítványozta, hogy az iroda tiszti állást addig, míg a tisztviselőkre vonatkozó szabályrendelet életbe nem lép illetve jóváhagyva nem lesz, az állás betöltése tartassék függőben. *Beczky* indítványát a közgyűlés nem fogadta el.

Rákóczi emlékezete.

A tanács részletesen ismerteti, hogy Nagyvárad város törvényhatósága már évekkel ezelőtt elhatározta II. Rákóczi Ferenc emlékének méltó megünneplését. Bemutatja Budapest főváros és Kassa város meghívóit az országos Rákóczi ünnepekre. Javasolja a tanács, hogy a törvényhatóság a Rákóczi hamvainak magyar földre hozatala napján, október 27 én rendezzen ünnepélyt és pedig a következő programmal: reggel 9 órakor hálaadó istentisztelet a székesegyházban. Dél előtt 11 órakor ünnepélyes díszgyűlés a városház dísztermében, amely alkalommal egy törvényhatósági tag, akit a polgármester kér fel, emlékbeszédet mond s indítványozza, hogy a Rákóczit gyalázó törvény kitorléseért írjon fel a törvényhatóság a képviselőházhoz. A polgármester hívja fel az összes kereskedőket, hogy az ünnepély napján délelőtt 11—12 órakor üzleteiket zárják be; hívja fel a felekezeteiket, hogy a templomban 1 óráig egyszerre harangozzanak; a polgárságot felhívják, hogy házaikat tobogózzák fel. Határozza el továbbá a város, hogy a jelenlegi Fő utca Rákóczi-utcának nevezi el.

A fővárosban és Kassán tartandó ünnepélyen, illetve temetésen küldöttség által képviseltesse Nagyvárad városát s erre a polgármestert kéri föl, hogy a küldöttséget alakítsa meg. A tanács javaslatát a közgyűlés mindenben magáévá tette.

E határozat után *Radó* Ignác törvényhatósági tag indítványozta, hogy a Váradon tartandó ünnepély alkalmával egyidejűleg a város által már tervezett Rákóczi kép leleplezését is tartásák meg.

Erre vonatkozólag előadja, hogy legutóbb Pesten járt és ott a néhai *Bihari Sándor* festőművésznél a város által megrendelt Rákóczi képet is megnézte. A kép alakja teljesen kézen van és mindazon alkotás, mely művész kezeit igényel a képen meg van, csupán olyan kisebb részek várnak megfestésre, melyek a kép értékét nem csökkentik és nem növelik. E hiányokat akármelyik festő pótolni tudja, és így a 27-én rendezendő ünnepélyre a kép készen is lehet.

Balogh Döme ellenzi egy oly kép megvételét, mely nincs teljesen kész.

Rimler Károly polgármester mellette szól a *Bihari*-kép megvételének és kéri a *Radó* indítványát elfogadni.

A polgármester felszólalása után a közgyűlés *Radó* indítványát fogadta el.

A kövezetvám-szabályzat.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága már korábban módosította a vasúti kövezetvám szabályzatot s egyes díjtételeket felemelt. A miniszter a módosítást nem hagyta jóvá, mert némely vámtételt magasnak talált. A tanács a miniszter kívánságához átdolgozta a szabályzatot, csupán a gabona, burgonya és borra vonatkozó tételeket hagyta meg az eredeti összegben.

A tanács által átdolgozott szabályrendeletet a közgyűlés elfogadta.

Rendkívüli közgyűlés.

A szeptember havi közgyűlés a csatornázási szabályrendeletet levette a napirendről azáltal, hogy a kérdés nagytartományára való tekintettel annak tárgyalására rendkívüli közgyűlést tartassék. Azóta a közbejött körülmények folytán még nem tarthatták meg a rendkívüli köz-

gyűlést, miért is a tanács kéri, hogy a csatornázási szabályrendlet tárgyalására okt. 18-ára rendkívüli közgyűlést tüsszön ki a törvényhatóság.

Az előterjesztett javaslatra október 18-ára a rendkívüli közgyűlés összehívását a törvényhatóság elfogadta.

A villamos-telep ügye.

A tanács előterjesztette a villamos-telep felügyelőbizottságának lemondását. Eszerint a felügyelőbizottság azon tagjai, akik nem városi tisztviselők, bizalmatlanságot látnak a közgyűlés ama határozatában, hogy egy vizsgálóbizottságot küldött ki s ezért lemondanak. Előterjesztette továbbá a tanács a kiküldött bizottság jelentését, amelyben rámutatnak a telep könyvvezetésénél talált mulasztásokra s a törvényhatóság elhatározását kéri, hogy folytassák-e a vizsgálatot, vagy nem.

A felolvasott javaslat után *Kurländer* Ede a főszámvevő jelentésére válaszolt. Az ad hoc bizottság jelentését részletesen fejtegeti. Előadta, hogy mikor a vizsgálatot megtartották, a főkönyvben 1906-ról egy tétel sem volt elkönyvelve. Mentegeti a bizottságot abból mintha az csupán vádaskodásból tette volna jelentését. — A jelentés csupán a mulasztásokat célozta orvosolni. Emellett bizonyítja az is, hogy a jelentésbe nem is vettek fel minden hibát feltüntető adatot E jelentés tulajdonképeni főcélja volt, hogy a törvényhatóság által elkészített rossz szabályrendelet reformáltassék.

Kifogásolja azt, hogy annak idején a törvényhatóság a villamos mű vezetésére elektrotechnikus mérnököt választott meg. A mérnök a telepet nem vezeti kereskedelmi szempontból, mivel azt tenni nem tudná és így a vezetés nem tökéletes. Szerinte igen helyes volna, ha egy állandó felügyelő bizottság lenne választva, melynek rendes fizetése volna, mivel a jelenlegi felügyelő bizottságtól még csak kívánni sem lehet, hogy minden idejét a villamos műnek szentelje.

Hibáztatja a főszámvevőt, a ki 9 hónapon keresztül még csak meg sem vizsgálta a könyveket. 1906. évről egy tétel sincs bevezetve a főkönyvbe, ezt a főszámvevőnek jelenteni kellett volna. Mindezekből azonban semmi veszély nem hárult a városra, károk nincsenek, csupán a főkönyv nincs vezetve. A szabályrendelet reformálását és a villamos mű könyveléségi szemlézetének emelését indítványozta. Kéri végül a felügyelő bizottság megválasztását.

Kurländer után *Hoványi* Géza szólalt fel. Beszédében rámutat arra, hogy a főkönyv vezetése nem fontos, mivel a tételek külön-külön amugy is el vannak könyvelve. A legfontosabb könyv a napló, és ez a legpontosabban van vezetve. Eltekintve ettől, a tételek két helyen is elvannak könyvelve, melyek hitelesek. Az ad hoc bizottság által felhozott az a kifogás, hogy a könyvekben ceruzával van az összegezés, ez nem hiba, ezt nem kifogásolhatják, mivel az összegezés meghamisítása által a tételek még nincsenek meghamisítva és ez felülvizsgálat alkalmával ki is tűnik.

A főkönyv nem vezetéséről különben sem volt tudomása, de mint már előbb mondotta, nem tartja fontosnak a napló vezetés pontos vezetése mellett. Bővebben fejtegeti még az apróbb tételeket, melyek mulasztásként vannak feltüntetve. Sokkal nagyobb port vert fel az ad hoc bizottság jelentése mint a tény maga. Ez a sajtó útján történt. Itt csodálkozását fejezi ki a fölött, hogy a lapokban hamarabb jelent meg a bizottság jelentésére vonatkozó cikk, mint a hogy azt a polgármester kézhez kapta volna.

Dr. Halász Lajos ezt határozottan tagadja. A *Halász* közbeszólásaira nagy zaj keletkezett, az elnöknek többször csengetnie kellett.

Sipos Orbán szólott ezután az ügyszó. Beszédében nem a felügyelő bizottság, hanem az igazgató ellen viseltetik bizalmatlanul. Kifogásolja, hogy a felügyelő bizottság két tagja kedvezményekben részesül a villamos igazgatótól. Szükségesnek látja a megkezdett vizsgálat folytatását, mivel az óriási befektetés mellett

sem a fogyasztó közönség, sem pedig a városnak ez ideig haszna nem volt.

Döry Ferenc indítványozza, hogy a felügyelő és az ötös bizottság maradjon meg és együttesen működjen.

Halász Lajos dr. Az igazgatóság mulasztását vitatja. A főkönyv nem vezetését helytelennek és mulasztásnak tartja.

Radó Ignác a tételekre nem kíván kiterjeszkedni. Konstatálja, hogy kár nincs, a jelzett panama nem áll. Indítványozza, hogy a felügyelő bizottság működése továbbra is álljon fenn és az ad hoc bizottság működését a jelenben befejezettnek nyilvánítsa a közgyűlés.

Károly Irén a gyanúsítás miatt szólal fel. Nagy működését, melyet mindenkor kifejtett a város érdekében a közönség hálátlanul fizeti meg. Bizonyítja azt, hogy a villamos telep felállítása előtt megmondta, hogy addig ne építsék fel a telepet, amíg kutat nem furatnak, mivel a vízre az üzemnek nagy szüksége van, melyet a vízvezeték nem tud szolgáltatni kellő bőségben. Es ez az akkori jóvondólése tényleg beteljesedett. Hivatkozik még sok munkára, melyet kifejtett vele együtt a felügyelő bizottság, amelyekért most nem vádat, hanem felmentést pártfogást érdemelték ki. A főkönyvvezetéshez nem szól részletesebben, azonban megemlíti, hogy az ország más városaiban így p. u. a temesvári üzemnél a főkönyvet mindég év végén szokták elkészíteni, anélkül, hogy ezáltal a városnak kárt okoznának. Indítványozza, hogy keressék fel a belügyminisztert, miszerint egy szakközeget küldjön Váradra, aki megvizsgálva az ügyet a közönséget megnyugtassa.

Ezután *Aufricht* Mór szólott a tárgyhöz. Minden malicia nélkül általános derűtség közepette indítványozza, hogy az ad hoc bizottság tagjait egy kereskedelmi iskolai tanár által taníttassa meg a város a könyvelésre.

Hoványi Gyula dr indítványozza, hogy a városatyák adják be beszédeiket, melyeket sajtó alá kell bocsájtani. Ezzel egyidejűleg egy városi lap indítását is javasolja.

Rimler Károly polgármester szólott még a tárgyhöz. Látja, hogy kára nincs a városnak. A sok pro és kontra csak a város jóléte érdekében előmozdítására történt. Bővebben nem bocsájtkozott a tárgy részleteibe.

A polgármester szavai után *Glacz* Antal főispán a kérdéseket szavazat alá bocsájtotta. E szerint *Döry* Ferenc indítványát, mely szerint a két bizottság tovább is maradjon meg és együtt működjen, a közgyűlés nagy szótöbbséggel fogadta el.

Károly Irén azon indítványát, hogy egy miniszteri kiküldött vizsgálja felül a villamos ügyet, nem fogadta el a közgyűlés.

*Hoványi*nak a városi lapra vonatkozó indítványát most még nem terjeszti szavazás alá a főispán.

Ezek után a közgyűlést 7 órakor az elnök felfüggesztette és annak folytatását ma délután 3 órára tűzte ki.

Előfizetési felhívás.

Uj évnegyed küszöbén állunk. Tizenkét esztendő múltunk folyamán a fejünk fölött elsuhant éveknek soha egyetlen egy szakát sem köszöntöttük annyira bizalomteljesen s a becsületesebb küzdelem munkasikerének oly erősítő öntudatával, mint ezt a mostani évnegyedet. A pozitív alkotások korszaka következett el a liberális éra jogfeladó kormányzata után. Az alkotó munka sikerében osztozni kell Magyarországnak keresztény közvéleményének is.

A nemzetek sorsát intéző Gondviselés, a magyarok Istene próbára tette a mi hűségünket s most a megaláztatások után lélekben megjutalmazta mindazokat, a kik a közélet különböző csatasoraiban megállották helyüket. Mi tollal küzdöttünk s hogy jó harcot harcoltunk nemcsak közönségünk ragaszkodása s kivált az uj korszak örömapjaiban megnyilatkozó szimpá-

tiája igazolja, hanem a közéletnek, főként a keresztény megújulás veszélyes munkálkodásával előkészített hatalmas etikai nivó emelkedése első sorban. A mi zászlókat lobogtatják, ma a közélet méltó, igazi vezérei s akik a fórumon dominálnak, azokat az elveket hirdetik a melyekért a mi sajtónk munkáit valaha ömlőre vetették az igazság hóhérai.

Változott az idők járása. Mi azonban a régiék vagyunk. Lapunk csonkítatlan egészében az, ami tizenegy esztendőn keresztül volt. Valljuk, amit *Prohászka* Ottokár székesfejérvári püspök ajkáról is hallottunk legutóbb, hogy nekünk a sajtó nem üzérkedő vállalkozás, hanem élethivatás. És ezt a fenkölt missiót lelünk egész ideálmusával; legjobb erőnkhez képest, tollunk minden becstületes iparkodásával, következetesen betölteni igyekszünk.

Ideálunk az erkölcsileg és vagyoniilag erős, hatalmas keresztény Magyarország.

Zászlónk a Máriás-lobogó, rajta a kereszt s a keresztben tulipánkoszorú.

Fegyvereink a régiék. Nyílt sisakkal küzdünk, a *tisztességes harc modorában*. Szenzációkat nem hajhászunk. Pletykákban nem utazunk. Személykultuszt nem üzünk. Sem mások gyöngéből hasznot nem huzunk. Elszánt harcunkban joggal számítunk a becstületes, hithű hazafias katolikus társadalom *szellemi és anyagi támogatására*.

Felhívjuk előfizetőink figyelmét ehelyütt is arra a kedves meglepetésre, melyben a Tiszántul Naptárával lapunk minden előfizetőjét karácsonyra részesíteni fogjuk, még azokat is akik csak most az utolsó évnegyedben lépnek előfizetőink sorába. A Tiszántul Naptára nemes és kedves szórakozást fog nyújtani szépirodalmi részében előfizetőinknek, hasznos tájékoztató lesz és összefoglaló tárgyilagosságot adja az 1906-ik év mozgalmainak és eseményeinek.

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek, valamint az esetleges hátralékok beküldését.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 *

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 *

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 *

A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

* **Az egyházmegye köréből.** Dr. *Szmrecsányi* Pál, megyés püspökünk kinevezte a vallás- és közoktatási miniszterium kegyuri bemutatása alapján *Dércey* István, gyulai segédlelkészt Gádorosra plebánossá. Helyére áthelyezte főpásztorunk *Rácz* Pál, endrődi segédlelkészt, Endrődre pedig *Prikárszky* Leo, kapucinus atyát küldi Solyomkőről.

* **A király jótékonyága.** Ő felsége a martonkai gör. kath. hitközségnek templom-építés befejezésére 200 koronát, a vajkóci róm. kath. hitközségnek pedig iskolaépítési célokra szintén 200 koronát adományozott.

* **Prohászka a munkások körében.** Dr. *Prohászka* Ottokár püspök — mint Székesfehérvárról írják — minden alkalmat megragad, hogy a munkások iránti rokonszenvének tanujelét adja. A minap a dévasuti műhely munkásai közt jelent meg váratlanul azok szüreti mulatságán, egyik udvari papja dr. *Viszota* Alajos kíséretében. A püspököt nagy örömmel fogadták, ki lelkes beszédet intézett a munkásokhoz és biztosította őket, hogy mindenkor szíven viseli boldogulásukat.

* **Ottó kir. herceg betegsége.** Bécsből jelentik: *Schönauból* érkezett hírek szerint *Ottó* kir. herceg állapotja állandóan javul.

* **Szmrecsányi püspök adománya.** Megirtun, hogy Nagyvárad város polgármestere a városi tanácsnak mult hó 25-én tartott üléséből kifolyólag kérelmet intézett dr. *Szmrecsányi* Pál megyés püspökünkhöz a mezőgazdasági kiállítás alkalmából a lat. szert. püspökségi uradalom által a Városligetben emelt pavillonnak a liget rendezése céljára leendő átengedése iránt. *Szmrecsányi* püspök a kérelmet nagyon szívesen teljesíté. Elhatározásáról a következő átiratban értesítette a polgármestert:

Nagyságos Polgármester Úr! Nagyvárad város tanácsának mult szeptember hó 25-én tartott üléséből azzal a kérelemmel fordult hozzám Nagyságos Polgármester Úr, hogy a mezőgazdasági kiállítás alkalmából a püspöki uradalom által a Városligetben emelt pavillont a város rendelkezésére bocsássam. Szíves készséggel teljesítve a kérelmet, a szóba levő pavillont a városnak átengedem, örvendő, hogy a Városliget rendezése érdekében hozzám intézett kérelem teljesítése által a város közönsége óhajának megvalósulásához némi csekély részben hozzájárulhatok. Fogadja Nagyságos Polgármester Úr szívélyes üdvözetem. Nagyvárad, 1906 október 10-én. Dr. *Szmrecsányi* Pál lat. szert. megyés püspök.

* **A zágrábi érsek a királynál.** Több fővárosi lap egy zágrábi jelentés kapcsán azt írta, hogy *Poszilovics* zágrábi érsek azért utazott Bécsbe a király elé kihallgatásra, hogy a római kuria ellen panaszt emeljen a királynál az ellene elrendelt vizsgálat miatt. A kihallgatás, mint Bécsből jelentik, ma tényleg megtörtént. Erre vonatkozólag az a hír, mintha a zágrábi érsek azért járult volna Bécsben a király elé, hogy Róma ellen panaszt tegyen, nem felel meg a tényeknek. Ellenkezőleg a zágrábi érsek azért volt királyunknál kihallgatáson, hogy neki a diakovári püspöki szék betöltésére nézve határozott javaslatot tegyen. Ugy a horvát kormány, mint az érsek szívesen látná a diakovári érseki székben *Pauer* dr. rezolucionista képviselőt, minthogy azonban tartani lehet tőle, hogy a római szentszék ez ellen a kinevezés ellen állást foglal, épen azért járult a zágrábi érsek a király elé, hogy erről neki referáljon. Az érsek egyúttal jelentést tett dr. *Krapaznak* zágrábi érsekségi fővikáriussá történt kinevezéséről.

* **Vasutasok gyűlése** A magyar szent korona országa vasutas szövetségének Nagyvárad kerülete folyó október hó 13-án este 5 és fél óraker a nagyvárad pályaudvari iskolateremben nyilvános választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagok és az érdeklődők tisztelettel meghívattak. Tárgy: 1) A fizetésrendezés tervezetének megvitatása. 2) A szolgálati pragmatika tervezetének megvitatása. 3) *Siebert* Emil tagtárs ur indítványa. 4) *Rosenberg* Jakab tagtárs ur indítványa. 5) A debreceni társkerület átirata a fizetésrendezés sür-gőssége ügyében.

* **A Rákóczi-ünnep.** Kassáról jelentik nekünk: A kassai Rákóczi-ünnep intéző-bizottsága tegnap délután 5 óraker ülést tartott *Rakovszky* Endre főispán elnöklésével. Az ülésen megállapították a tribünjegyek árát 5, 3 és 2 koronában, a páhojok árát 25 koronában. A színházban a vidéki vendégek részére a földszinti páhojokat és a földszint 13 sorát és az egész erkélyt fenntartják. A jegyeket az intéző-bizottság maga árusítja és az árakat háromszorosra fölemelik. A bizottság kimondotta, hogy a vidékről jövő iskolák hallgatóit a menet megszemlélése céljából a koronon belül lehetőleg elhelyezi, de élelmezésükről és lakásukról gondoskodni képtelen. Folkérték a város előkelő hölgyeit, hogy a vendégek elszállásolásában járjanak közre és kérjék meg a polgárokat, hogy adjanak szállást a nagyszámu vendégeknek.

* **A szerb kormányzat korrupciója.** Belgrádból jelentik, hogy jövő vasárnap ül össze a szkupcsina és már az első ülésen szenzációs leleplezéseket várnak a kormányhoz közelebb álló összes köröknek hallatlan korrupciójáról. Ellenzéki képviselők azt állítják, hogy bizonyítékok vannak arról, hogy *Pasics* miniszterelnök és hivei rendszeren fosztogattak az állampénztárt és az ügyrendelés dolgában hallatlan módon megvesztegettek magukat. Képviselők egymásnak mutatják a bizonyítékokat, melyekből kiderül, hogy *Pasics* hivei *Schneider* től óriási províziót kaptak. A királyné is kompromittálva van ebben a dologban, mert ő járt közbe a királynál az ügyrendelésnél.

* **Mentőegyesület Debrecenben.** Hosszú évek fáradságára tette rá koronáját dr. *Derekassy* István, Debrecen városa közönségének egyik igen kedvelt orvosa, s szerzett magának igen sok érdemet oly intézmény létesítésével, melyre minden oly nagy városban égető szükség van, mint Debrecen, alföldünk metropolisa. Sokat agitált, a boldog emlékű *Wolaffka* püspök rendezte felolvasó esteken felolvasást is tartott az első segélynyújtásról az eszme terjesztése érdekében. Végre megalakult a mentőegyesület Debrecenben, első tagjai a tüzoltók sorából önként jelentkeztek, a mentőegyesület főorvosa pedig természetesen annak alapítója, *Kerecsendi* dr. *Derekassy* István. Az egyesület első tagjainak betanítását is befejezte immár agilis és lelkes alapító főorvosa s a nyilvános vizsgálatot vasárnap fogják tenni Debrecen egyik leghumánusabb intézményének emberszerető tagjai.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Vogel* Antal pénzügyi számgyakornokot a nagyvárad pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez ideiglenes minőségű pénzügyi szám-tisztte nevezte ki.

* **Ankét a vasutasok dolgában.** A magyar államvasutak személyzetének szolgálati pragmatikájával komolyan foglalkoznak a kereskedelmi miniszteriumban. *Kossuth* e tárgyban már a közel jövőben a vasutszemélyzet kebelében alakult szövetségek bevonásával szaknácsozmányt szándékozik összehívni, mely a vasutasok anyagi helyzetének javítása kérdésével is foglalkozni fog. — E célra különben egyelőre már az 1907. évi állami költségvetésbe negyedtél millió korona van felvéve.

*** Rákóczy emléke Debrecen közgyűlésén.** Rendkívül ünnepélyes közgyűlést tartott tegnap délután 3 órakor Debrecen városa. Ez a közgyűlés a Rákóczi emlékének volt szentelve. A közgyűlés lefolyása és a határozathozatal méltó volt a nagy fejedelem emlékéhez. A tanács hazafias javaslatait egyhangulag elfogadta a közgyűlés. Elnöki megnyitójában Wespri Zoltán főispán jelezte, hogy mily kegyeletes cselekedet a rendkívüli közgyűlés tárgya. A bizottsági tagok állva hallgatták végig úgy a főispán megnyitóját, mint Oláh Károly tanácsnok előterjesztését. Először ismertette a miniszterelnök leiratát. II. Rákóczi Ferenc és társai hamvainak hazaszállítás alkalmából rendezendő ünnepségekre, majd indítványozta, hogy a város küldöttséggel és diszbandériummal képviseltesse magát a temetésen, dr. Thaly Kálmán orsz. képviselőnek a hazaszállítás körül szerzett hervadhatatlan érdemeit jegyzőkönyvében ösmerje el és őt feliratban üdvözölje, a II. Rákóczy Ferencet és társait kiközösítő 1715. évi 49. törvények törlése és a nagy fejedelem és társai érdemeinek országos törvényben való megörökítése érdekében a képviselőház feliratot intéz, végül az összes felekezeteket felhívja, hogy a temetés napján istentiszteleteket rendezzenek. Az indítványokat egyhangulag elfogadta a közgyűlés, a melyet Wespri Zoltán főispán nyomban berekesztett; a jegyzőkönyvet ezután hitelesítették és a feliratokat a délutáni vonatnál expresslevélben küldték fel a képviselőház elnökségének, hogy a Ház mai ülésén már előterjeszhető is legyen.

*** Felekezeti tanárok fizetésjavítása.** Fontos rendeletet közöl a hivatalos lap mai száma: a nem állami felső kereskedelmi és felsőbb leányiskolai tanárok továbbá a felekezeti felső nép- és polgári iskoláknál működő szerzetesrendű tanítónők fizetésének államsegélyvel leendő kiegészítéséről szól. Régi óhaja teljesül a magyar tanári karnak Apponyi Albert gróf e rendeletével, mely nem egy visszasságnak fogja elejét venni.

*** A nagyváradai pincériskola.** A Pincérszakiskola ünnepélyét rendező bizottság serényen dolgozik, hogy ünnepélyeit emlékeztetéssé tegye. Tegnapelőtt a diszebedet rendező bizottság, tegnap a megnyitás végrehajtására kiküldött bizottságok működtek a részletes sorrend megállapításán. A hozott intézkedések közül érdekesek: a diszebednél történt változás az, hogy azt Sauer és Dolgos kitűnő konyhája fogja kiszolgálni mintegy 100 terítéssel, az italokhoz már nagy mennyiségű bor, pezsgő sőt édesített italok is érkeztek és újabb adomány bejelentések is történtek. A villásreggelihez adományokat bejelentettek: Krausz Béni, Bognár és Szántó, Salamon Benedek urak sőt. A megnyitási ünnepi beszédet dr. Halász Lajos, elnök tartja, az átvételi beszédet pedig Szűcs Izso iskolai igazgató mondja el. A táncestély remek sikerűnek ígérkezik. A rendező bizottság valami meglepetést tervez, de azt nem árulja el, úgy hogy ide vonatkozólag csak azt tudjuk, hogy serényen dolgoznak annak sikerültén. A vidéki bejelentések is szaporodnak bár nem oly számban, amint azt a rendezőség várta. Eddig 20 képviselő van bejelentve. A kirándulásban résztvevők száma azonban oly kevés, hacsak a mai napi bejelentések nem szaporítják, hogy az valószínűleg el is marad. A rendező bizottság ez uton kéri fel városunk t. közönségét, miszerint az ünnepélyességben való minél számosabb megjelenésével tisztelje meg és bejelentéseit Zöldfászálló 8. számú iroda helyiségében jelentse be, valamint azt is, hogy a tévedésből kimaradtak, meghívóik kiállítására iránt ide fordulni sziveskedjenek. A diszebedhez és estélyhez jegyek kaphatók minden kávéházban és vendéglőben és Dénes Béla chinai ezüst kereskedésében Bémer tér és a rendezőbizottság irodájában.

*** Tűzhalál.** Réven, mint tudósítónk jelenti, folyó hó 8-án Nyere Illés házában a felhalmozott kender eddig ismeretlen módon kigyulladt. A szobában levő három gyermek

súlyos égési sebeket szenvedett. A három gyermek közül az öt éves Nyere István tegnap behalt égési sebeibe.

*** A vasárnapesti késelés halottja.** Megemlékeztünk arról a garázdálkodásról, amelyet Sarkadi Sándor egy társával vasárnap este a Kecskeméthy-féle vendéglő előtt véghez vitt részegségében. Sarkadi ugyanis a vendéglőben feleségével együtt szórakozó Holpics János közeledését menekülés közben a vendéglő előtt életveszélyesen hasba szurta. Holpicsot beszállították a biharmegyei kórházba. Mint most értesülünk, Holpics a kórházban behalt sebeibe.

*** Halálozás.** Részvételt vettük a következő gyászjelentést:

Schmutzler János és neje sz. Kovács Mária a maguk valamint az összes rokonok nevében legmélyebb fájdalommal tudatják felejthetetlen szeretett nagynénjüknek és rokonnak özvegy Csája Lipótné szül. Lihr Teréziának f. hó 11-én délután, rövid szenvedés és a haldoklók szent-segégeinek ájtatos felvétele után, életének 77-ik évében történt gyászosan elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai f. hó 13-án d. u. 4 órakor fogtak a róm. kath. egyház szertartása szerint Uri utca 30. sz. saját házában eltemetni és a várad-olaszi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miséldozat pedig f. hó 15-én d. e. 10 órakor fog az olasz-i plébánia-templomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtisztelettelre az elhunyt rokonai, barátai tisztelettel meghívottak. Nagyvárad, 1906. okt. 11. Aldás és béke lengjen porai fölött!

*** »Nincs pénz, nincs temetés.«** E szavakat adja Meisel József segesvári plébános szájába a »Népszava« szeptember 25-iki száma, melyben az a vád foglaltatik, hogy a nevezett plébános megtagadta egy segesvári kőműves gyermekének eltemetését Az Országos Pázmány-Egyesület védőirodája felszólította a sértő lapot téves hire rektifikálására s a »Népszava« okt. 10. számában eleget tett e felszólításnak, irván a következőket:

»Andrási János, segesvári kőműves gyermeke a múlt héten meghalt. Allítólag Meisel József plébános nem akarta eltemetni s a temetést kérő atyját azzal a kijelentéssel utasította vissza: »Nincs pénz, nincs temetés« s így kénytelen volt a család a gyermeket pap nélkül eltemetni. Erre vonatkozólag kijelentjük, hogy az állított tény annyira nem felel meg a valóságnak, hogy a pénz nélkül szűkölködő atya helyett még a harangozási díjat és a sekrestyés díját is a plébános sajátjából fizette ki és a gyermeket szeptember 22-én délután 5 órakor ő maga temette el.«

*** A Cunard magyar amerikai vonal** közönségi tesztje, hogy a menetrend szerint október 18-án induló »Karthia« hajón kívül, egy héttel később, vagyis október 25-én még az »Ultonia« gyorsgőzöst is indítja Fiuméből New-Yorkba. Díjtalan felvilágítást ad az Adria személyszállító osztálya: Központi Menetjegyiroda Budapesten, Vigadó-tér 1. és a kívándorlási meghatalmazottak.

*** Az osztályosrajtók** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyere-ménnyel:

15.000 koronát nyert: 28120.
5000 koronát nyertek: 1625 3900 29766
46704 55832 67982 95523 107114.

2000 koronát nyertek: 3254 16621 25099
31442 37338 37824 38428 39133 40672 47189
49557 61815 52704 64508 67442 68559 68061
75543 100989 108208 110625 119916 120494
121295 123341.

1000 koronát nyertek: 1424 5668 7577
12060 12341 15644 15921 17101 23795 24549
26888 27175 32942 37689 49244 56579 57152
66399 66939 73264 74576 77112 77478 78925
80922 81497 84670 85160 85311 85513 87199
88450 89396 89569 90838 93009 96162 100365

106249 103785 107280 109001 11802 114945
117411 120819 113934.

A többi számok 500 és 200 koronát nyertek.

*** Uj fogtechnikus.** A közönség körében meleg pártolással találkozok a közelebb Nagyváradon letelepedett dr. Deákné fogtechnikus A Szilágyi Dezső-utca 18. sz. a levő műtermet városunk előkelő közönsége közül sokan keresik fel, hogy igénybe vegyék a jeles fogtechnikus szakképzettségét. Dr. Deákné meg is érdemli a közönség pártolását.

*** Eltűnt kávéselegény,** Zahari János kávéselegény, 40—41 éves, nős, családos ember, szeptember hó 25-én eltávozott lakásáról s azóta nyoma veszett. Személyleírása: termete, alacsony, arca kerek, haja fekete, szemöldöke fekete, bajusza fekete, orra rendes, szája széles. Öltözete használt rövid csikos kék kabát, fekete mellény és nadrág, kivágott cipő, fekete puha kalap. Különös ismertető jele: arcán jobb felől keresztülvágás sebhelye látható.

TÁVIRATOK.

A német császár spanyolországi útja.

Madrid, okt. 11. A német császár lemondott spanyolországi utazásáról s arról értesítette a spanyol udvart, hogy sem az idén sem a jövő tavaszkor nem fogja meglátogatni.

Az orosz forrongás.

Lodz, okt. 11. Ma reggel sok ezer ember gyülekezett azon a helyen, a hol tegnap 6 terroristát kivégezték. Kiásták a holttesteket és gyűjtést indítottak, hogy koporsókban temessék el. A kozákok karddal szétverték a tömeget. A munkások elhatározták, hogy addig sztrájkolnak, míg a bíróság be nem szünteti a halálos ítéletek hozatalát.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: A váleni nász, dráma.

Szombat: Szulamith, dalmű.

Vasárnap: A gyöngyélet, új énekes bohózat.

Bohémszerelem.

Tavalyi meglehetősen sikere után az idén a Bohémszerelem kevesebb tetszést aratott. Sokat tett az, hogy a szereplők közt többen mögötte maradtak a tavalyiaknak s az összehasonlítás ebben a részben az idej előadás rovására ütven ki, jobban előtérbe léptek a darab gyengéi.

Károlyi Leona máskor több gondot fordított énekére; jobban kidolgozta, biztosabban énekelt. Lányi Edit kissé színehagyott hangjának hiányait elevenséggel igyekezett pótolni. Bérczi messze elmaradt Tihanyi tavalyi kacagtatóan sikerült alakítása mögött; egyedül a Medici Katalin jelenetben keltett nagy derűtséget. Sikerült dolog volt Hajnal és Krasznai kis szerepe, Toronyi ügyes éneke és Palásthy pompás maszkja. Közönség meglehetősen csekély számmal.

Váleni nász. Ma este a Váleni nász című színmű kerül színre a Szigligeti színházban elsőrangú szereposztásban. A főszerepeket Angyal Ilka, Tóth Elek, Fehér Gyula játsszák. A többi főszerep Somogyi, T. Pogány J.,

Kovács Margit, Krasznai, Verő J., Hajnal, Bérczi között oszlik meg.

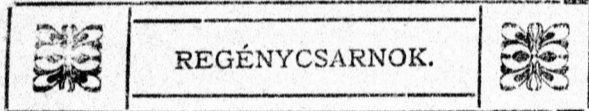
A gyöngyélet. A bpesti Magyar Színház darabjának a „Gyöngyélet” c. énekes bohózatnak, vasárnap este lesz a bemutatása a Szigligeti színházban. A katona tárgy mulattató bohózat a Magyar Színházban az elmúlt tavaszi idényben több mint 60-szor ment egymás után megszakítás nélkül. Nagy igyekezettel tanulta be a színház személyzete a mulatságos bohózatot s Haraszthy Mici, Toronyi, Palásthy, Fehér, Krasznai excellens szerepekhez jutottak.

Az újdonság többi szerepét E. Kovács M., Kovács Margit, T. Pogány J., Verő J., Bérczi, Hajnal, Körmendi, Tóth Elek játsszák.

A premierre már szombat d. u. 3 órától lehet jegyeket előre váltani.

MULATSÁG.

Kolon a Legényegyletben. Az őszi beállítással megkezdődnek a kolon esték. A *Katholikus Legényegyletben Herlicska* Nándor, okleveles táncitanító folyó hó szeptember 20 án nyitotta meg tánciskoláját. A táncfolyamra naponta iratkozhatnak az egyesület gondnokánál az egylet tagjai, vagy akik tagok gyanánt jelentkeznek, valamint derék iparos és kereskedő családjaik leányai. Táncitanítás hetenként háromszor lesz, még pedig kedden, csütörtökön és vasárnap a felnőtteknek este 8—10-ig október 1-től az iskolás gyermekeknek 5—7-ig az egyesület nagytermében. A táncolon a tanult darabok bemutatásával november végén fog befejeződni. Egyéb felvilágosítás az egyletben nyerhető.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. — 28.

Írta: Fergus Hume.

— Angolból. —

Brian halálsáppadtan ugrott föl, s a kezzeit tördelve rekedten jaldult föl:

— Irgalmas Isten! . . . Hát még ez is igaz? . . .

Ezzel ájultan összeroskadt és szerencse, hogy Calton még idejében elkapta, mert különben betörte volna fejét a kövön. A beszólított börtönőr segítségével csakhamar eszméltre keltették Briant, s az ügyvéd ekkor, látván, hogy már úgy se vehet ki belőle többet, eltávozott a börtönből. Kint azonban megállt és télhangon így szólt:

— Brian Fitzgerald, nem te vagy a gyilkos: de azért tudod, hogy ki ölte meg Whytet!

XII. FEJEZET.

A hűséges menyasszony.

A melbournei társaságot nagyon izgatta a bérkocsiban elkövetett gyilkosság. Ameddig a gyilkos ismeretlen volt, csak közönséges gyilkosságnak tekintették, amelyről csak épen azért volt érdemes beszélni, mert a gyilkosság módja és színhelye nem mindennapi volt. De mióta, köztudomású lett, hogy a gyilkos egyike a melbournei társaság legkedveltebb alakjainak s ráadásul meg egy milliomos leánynak a vőlegénye is, a szenzáció olyan óriási arányokat öltött, hogy Melbourneban a szó szoros értelmében egyébről se beszéltek.

Arról, hogy Fitzgerald valóban bűnös, mindenki meg volt győződve. Royston kocsis megesküdött, hogy Fitzgerald beült a kocsijába Whyte mellé s mikor kiszállt a kocsiból, Whyte

már halott volt. Ennél nagyobb bizonyíték nem kellett: a közvéleménynek, s általában beszéltek is, hogy a gyilkos nem fogja védeni magát, hanem az esküdtszék kegyességére és elnézésére apellál.

Voltak azonban, még pedig az előkelő társaságban, olyanok is, akik nem hitték el, hogy Fitzgerald a gyilkos; Rolleston Félix például azt mondta, hogy a mesét Fitzgerald bűnösségéről a detektívnek esztették ki: s ha azt kérdezték tőle, hogy ki hát a gyilkos, ha Fitzgerald ártatlan, Rolleston vállat vonva felelte, hogy:

— Ez a detektívek dolga!

Szentül hitt Brian Fitzgerald ártatlan voltában Madge is, s ámbár még nem tudta, hogyan fog kiderülni vőlegényének az ártatlansága, egyetlen pillanatig se kételkedett abban, hogy az esküdtszék föl fogja menteni Briant. Calton is szerette volna ezt hinni, de voltak egynemely aggodalmi s éppen ezért minden áron azon volt, hogy Brian alibit bizonyítson a gyilkosság éjszakájára. Brian azonban hallani se akart erről, ami viszont nagyon bosszantotta Caltont.

— Ha nő az, akit kimélni akar, — mondta Briannak, — higgye el, ostobaságot cselekszik, mert a saját fejét kockáztatja egy már úgy is elbukott nő jó hírnevéért.

— Ha tudná, hogy miről van szó, nem így beszélne. — Felelte Brian.

Calton azt hitte, hogy tudja; szerinte Brian azért nem akarja elárulni, hogy szerelmi találkozás volt csütörtökön éjszaka, mert szégyenli ezt a könnyelmű kalandot Madge előtt.

— Inkább szégyelje magát, mint hogy fölakasszák! — bosszankodott magában a fiatal ügyvéd.

S nem tudván, miképpen vegye rá Briant a vallomásra, gyors elhatározással arra tökéltte el magát, hogy mindent elmond Madgenek, hátha a fiatal leány reá bírja venni vőlegényét a vallomástételre.

— Hol volt ily sokáig? — kérdezte Madge szemrehányóan, mihelyt Calton belépett. — Már alig várom! Mondja csak gyorsan: hogy van szegény Brian?

— Egyformán — felelte Calton kedvetlenül; — még mindig nem szánta el magát arra, hogy megmentse az életét. Mr Frettlby nincs itthon?

— Csak egy hét múlva jön meg . . . De miért mondja, hogy Brian még mindig nem szánta el magát arra, hogy megmentse az életét?

Calton hirtelen odahajolt Madgehoz és hevesen kérdezte:

— Akarja ön megmenteni Brian életét?

— Hogy akarom-e?! — kiáltott a fiatal leány hirtelen fölugorva — még a tulajdon életem árán is!

— Figyeljen hát ide — mondta Calton. — Az eset az, hogy Brian bebizonyíthatná az alibijét, de nem teszi.

— És miért?

— A jó Isten tudja — felelte Calton vállat vonva — nevetséges don-quiottizmus lesz az egész. Nekem nem akarja megmondani, hol járt, mit művelt azon az éjszakán; ön talán szerencsésebb lesz: jöjjön velem és segítsen rábeszélni.

— De apám megtiltotta — dadogta Madge habozva.

— Hisz azt mondta, hogy nincs itthon.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Egy jövedelmező

üzlethez 10—15 ezer koronával egy társ kerestetik. Hol? megmondja a kiadóhivatal.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, október 11.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678	—
Magyar hitelrészvény	— — —	796	—
Leszámitoló bank	— — —	506	—
Rimamurányi	— — —	525	—
Osztrák-n. állam vasutirészvény	— — —	670	—
Közuti vasut	— — —	594	—
Városi villamosvasut	— — —	327	50

A gabonatőzsde határideje

Budapest, október 11.

Buza okt.	— — —	14 40	— 14 36
Rozs okt.-ra	— — —	12 84	— 12 88
Tengeri ápt. 1907.	— — —	10 14	— 10 10
Repeze aug.-ra	— — —	24 80	— 25 00
Zab ápr.-ra	— — —	— — —	— 92 78

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 t. okt. 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	112	75
Magyar koronajárdék 4%	— — —	—	98
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	84	50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	94	80
Magyar gyermek sorsjegy-kölesön	— — —	—	95
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	2	08
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	152	50
Osztrák járdék aranyban	— — —	985	15
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	—	100
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	—	17
Magyar hitelbank részvény	— — —	—	813
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	—	672
Osztrák magyar államvasuti részvény	— — —	—	674
Német birodalmi márka	— — —	—	19
London vista	— — —	—	1177
Páris vista	— — —	—	240
20 márkás arany	— — —	—	95
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	—	35
Osztrák járdék papirban	— — —	—	98
Osztrák járdék ezüstben	— — —	—	99
Osztrák korona járdék	— — —	—	116

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. október 8—9 napján tartott vásárban eladott természetmenyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Marha ártáblázat 1906. évi okt. 8—9

1 pár I-ső rendű jármos ökör	820—1000	korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör	720—750	korona.
1 pár III-ad rendű jármos ökör	630—750	korona.
1 drb tejős tehén	190—480	kor., 1 drb vágó ökör
280—460	kor. 1 drb. vágó tehén	240—400 ökör
1 drb veres borju	42—60	kor. 1 drb. fél éves borju
70—100	kor., 1 drb egy éves borju	80—190
kor., 1 drb két éves borju	100—250	korona. 1 drb
hizott sertés	120—122	kor., pár fél éves sertés
38—06	kor., 1 pár egy éves sertés	72—90
kor. 1 pár két éves sertés	130—190	korona. 1 drb.
igás ló	170—250	korona. 1 pár ökörbőr
80—100	gor., 1 pár tehénbőr	60—80
kor. 1 pár borjubőr	10—12	kor., 1 pár lóbőr
30—36	korona.	

Forgalmi kimutatás 1906 okt. 8—9

Tiszta buza körülbelül 1700 htl — Kétszeres buza 1000 hltr Rozs 1200 hltr Árpa 600 hltr Zab 400 hltr Tengeri 170 hltr burgonya 80 hltr.

Lásbaszóságok Hizott sertés mintegy 120 félhizott 214 drb 2 évestől feljebb 340 drb 1 éves től feljebb 300 Süldő 226 drb malacz 200 drb Vágó marha 110 drb Jármos ökör 353 drb Fejős tehén 460 drb borju 347 drb bivaly 14 drb juh és kecske 95 drb Ló 525 darab

A szerkesztésért felelős:

Dr. VU CSKICS GYULA.

Egy-két jó családból való,
2-3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik
tanulónak
a Szent László nyomdában.

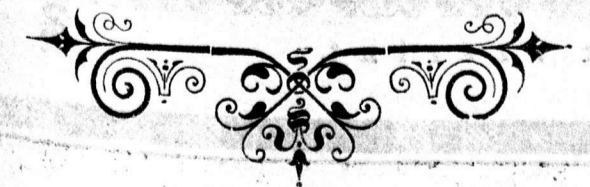
Szőlőoltványok.

Valamint az elmúlt években is a Küküllőmenti
ELSŐ SZŐLŐOLTVÁNYI TELEP
tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes 33.
Nagyküküllő megye volt az egyedüli az egész országon, mely vevőinek mindegyik tekintetben kifogástalan minőségű, egészséges-fajazonos és teljesen fajtiszta szőlőoltványokat szállított, úgy a jövőben is egyedül a fenti szőlőtelepen kaphatók: a legjobb minőségű, a legkülönbözőbb fajú és alanyú bor, csemege-bor és különleges csemege szőlőoltványok, melyek elültetése által a szőlőbirtokosok bőséges eredményeket érnek el.
Kívánatra, képes árjegyzék számos elismerő levéllel, ingyen és bérmentve.

Réti Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Várádon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet, u. m. váltóköcsönt nyújt, jelzálogköcsönt ad kamatokra betétet elfogad: könyvre, 5- % mellett és folyós: alá, valamint folyószámlaköcsönöket nyújt.
Konvertál köcsönöket előnyös kamattal mellett, előleget nyújt értékpapirokra, kézi zálogokra stb.
Az intézet **Szániszló-u. 61. sz.** alatt Uri és helyisége Szániszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

A hágói uton
16 holdas szőlő
gyönyörű fekvésű, kisebb parcellákban **eladó.** Értekezhetni
Dániel Lajosnál,
Lukács György-utca 7. szám.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érdeklődőket, hogy **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyaként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** homályos (matt), és fényképes lámpák és mindenféle izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **bernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyaként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja
villamosvilágítási
erőátviteli berendezések felszerelését, hővitését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett
Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű
BÚTOROKAT
gyári árban kezeség mellett a
Magyar Műbutorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.
Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.
Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.
Kívánatra tervek és költségvetések - Telefon 421 szám.

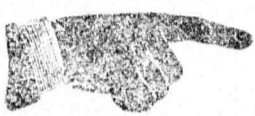
Villanyerőre berendezett n.-várad KOCSIGYÁR!
Hogy Biharvármegye gazdaközönségének kocsis szükségletét kielégíthessük, gyárunkat **villanyerőre** berendeztük be s így azon helyzetbe jutottunk hogy képesek vagyunk a legnagyobb megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.
Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítás Szilágyi Dezső-utcán rendezük.
Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedelelen, üveges landauer, landonet, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlaufer kocsikból. Bármilyen fék 12 óra alatt szereltetik.
Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk és a tőlünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.
Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szatler, fényező munkát a leggyorsabban elkészítve.
Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirozott rudvasalás gyári árban kaphatók.

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.
A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel
VADÁSZ TESTVÉREK,
kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. **Telefon sz. 445.**
Ugy vidéki, mint helybeli levélmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kívánva és bérmentve küldünk. **ingyen 1737**

„Első nagyváradai cipő és eszmagyár.”
Moskovits Farkas és Társa
 ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és eszma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
 (volt rendőrségi épület.)

Vallerstein Fülöp Fiai Nagy-Várad Bémer-tér.

Két nagyobb árúraktár megvétele azon kellemes helyzetbe juttatott bennünket, hogy

intézetek és iskolákba jövő fiu és leánygyermeknek

szükséglendő mindennemű fehérműeket, harisnyákat, zsebkendőket, eddig még nem létezett **olcsó szabott árak** mellett szolgálhatunk. Ugyanezen alkalommal értesítjük n. b. vevőinket, hogy

visszamaradt nyári raktárunkat

saját bevásárlási árunkon alul, tehát gyári áron alul elárusítjuk.

Szőnyegek, függönyök, ágy és asztalterítőkből, felhalmozott izléses raktárunk mélyen leszállított árakon.

Asztalneműek és vásznakban a legjobb gyártmány.

Szövetek, diszek, csipkék minden elfogadható árban. — **Confectio** raktáram, különösen közhasználatra való darabok minden versenyt felülmulnak.

Olcsó, szabott árak minden darabon jelezve és **ezenkívül** még készpénz-vásárlásnál

5% **árengedmény.**

Postai rendeléseknél a meg nem felelő árukért a pénzt visszaadjuk.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Madracok és paplanok mérték szerint.

